

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese
cate 3 cóle pe luna
si costa 2 florini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galbenu cu porto
postei.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu întregu.
Se abonédia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiiu, séu prin posta
séu prin domni co-
lectori.

Nr. 17.

Brasiovu 1. Septembre 1877.

Anulu X.

Sumariu: Discursulu presiedintelui asoc. trans. I. Bolog'a la deschiderea adun. gen. — Romanulu in poesi'a sa poporale. (Urmare). — Epistole de ale repausatiloru. (Urmare.) — Cuventare de deschidere rostita prin directore cu ocasiunea adun. despart. alu XI-lea etc. — Cestiunea limbei rom. in diariile din Clusiu et B. Pest'a. — Bibliografia.

Discursulu presiedintelui asociat. trans. Iacobu Bolog'a,
tíenutu cu ocasiunea deschiderei siedintieloru adun. gener. a
XVI., la 24. Iuliu st. v. séu la 5. Aug. c. n. 1877 in Blasiu.

Stralucita adunare! Onor. domni si frati!

Asiu avea — cá celu ce suntu pana in mo-
mentu, cá presiedinte alu „Asociatiunei transilvane
pentru literatur'a romana si cultur'a poporului ro-
manu“ — a deschide simplamente si indata siedintia
adunarei nóstre-generali din estu anu, si a priveghia
apoi, cá discutarea si deliberarea, asupra tuturor
obiecteloru din program'a publicata se decurga in
ordinea cea mai buna, si sub cea mai stricta obser-
vare a statuteloru, pre alu caroru temeiu amu con-
venitu aici.

In acestu modu asiu satisface oficiului meu de
o parte, ér de alta parte asiu corespunde póte astepta-
rei multoru, la tóta intemplerarea inse de siguru in-
dreptatitei recerintie, de a economisá cu scurtulu
tempu, ce ne stá la dispositiune, cátu se póte mai
bine, mai cu crutiare.

Déca inse cu tóte acestea amanu pentru vreo
câteva minute deschiderea siedintiei; déca nu dau
locu mentionatei discutiari si deliberari imediatu dupa
convenirea nóstra in acestu pavilionu; déca 'mi per-
mitu a ve molestá — inainte de a fi trecutu la lu-
cru — cu vreo câteva cuvinte din partea mea: Ve
rogu onor. domni si frati! se nu'mi denegati indul-
genti'a si paciénti'a fratiésca, si se'mi credeti, cá nu
facu acésta din mancarime de a vorbi, ci o facu mai
intaiu: din deosebitulu respectu cátra loculu,
in care ne aflamu; din pietate si gratitudine
cátra celi ce nu numai prin activitatea desvoltata in
viétia, dar chiaru si prin asiediarea remasitieloru lor
pamentesci in sinulu pamentului acestui locu, au
asecuratu comunei acesteia romane o mare insem-
natate: din deosebita reverintia si stima
cátra cei ce si actualminte lucra barbatesce la aug-
mentarea acestei insemnatati, — si in urma: din
considerati'a importantiei unuia dintre punc-
tele programului nostru, asupra careia voiu se ve
tragu tóta atentiunea cu pucine cuvinte.

Suntemu in Blasiu, domniloru mei!

In alu siesesprediecelea anu alu existen-
tiei nóstre, cá asociatiune transilvana ne aflamu —
lauda a totu puterniculu curescu si pamentescu si
multiamita prudentiei, perseverantiei, vitalitatiei ro-
manesci! inca totu cá atare in loculu unde si-a ser-
batu ca la an. 1863 a III-a adunare generale sub
multu promitietoriele auspicii, ale unei ere noue si
amica literaturii romane si culturai poporului romanu,
sub prospecte incantátore; ne vedemu domniloru si
fratiloru: dupa patrusprediece ani de si — du-
rere! nu sub impregiurari ca cele din 1863, dar to-
tusi spre nespusa mea bucuria! — inca totu cá a-
sociati in aceea comuna opidana si romanésca din
Transilvani'a, preste a carei insemnatate facia de
literatur'a romana si de cultur'a poporului romanu
transilvanu, nu e permisu nici unui presiedinte alu
asociatiunei transilvane a trece cu tacerea, mai cu
séma atunci, candu i se dá, cum mi se dá mie acum
ocasiune, de a vorbi si de a profita de acea insem-
natate, chiaru in interesulu celorlalte comune ro-
mane transilvane si in avantagiulu intreprinderiloru
nóstre literarie si culturali.

Aureile pagine, cari decóra in abundantia cartea
istoriei locului acestuia, aratandu-ne marile si multele
emolumente, ce s'au reversatu dintr'ensulu in deose-
bite forme si directiuni preste romanii transilvani,
resfirate chiaru si numai fugitivu — asia cumu 'mi
voiu permite a o face eu, adeca in partea loru cea
mai mica, au se contribue multu la promovarea si
la realisarea intentiuniloru nóstre, pentru-cá ele —
paginile acelea aurie — potu servi si voru si servi
celoralalte comune transilvane de modelu, de luceferi
ducatori la adeverat'a fericire.

Blasiulu, domniloru! e loculu, pre care cu dreptu
cuventu l'au numitu oratorii adunarei nóstre gene-
nerali din 1863 „Léganulu inteligentiei romane,“
„palestr'a museloru romane.“

E afara de tóta indoiélla, cá din vechi tempuri
pana bine de curendu numai aici 'si stemperau ro-
manii transilvani setea de scientie mai inalte asia,
cumu o cere insusirea, natur'a loru propria.

Nu mai in acestu locu alu Transilvaniei au esi-
statu inca pana tardiu dupa anulu 1850 institute su-
periori de educatiune, in care se intalni fragedulu

invetiacelu romanu cu doiosulu invetiatoriu romanu; se intalni si se intelegea tatalu cu fiulu despre impartasirea si primirea darului spiritului santu, despre invetiatura, carea usioru strabatea la ânima, pentru cã vinea dela ânima.

Dar' ér numai aici aflá in acele tempuri o mare parte a teneriloru romani transilvaneni posibilitatea, de a se sustiené pre langa studii pana la terminarea loru, pentru cã numai aici aflá multimea celoru lip-siti si bravi nutrimentulu materialu, fara de care nu s'a potutu si nu se póte castigá celu spiritualu. Aici si numai aici se plamadea, se dospea, se framentá, se cocea si se impartia panea inomisu necesaria, celoru ce o meritau: se dá acestora „cipaii,“ fara de care — credeti-mi! — multe, fórte multe din cele mai eminente talente romane, diamante de inaltu pretiu, aveau se remana opace, necunoscute, perdute pentru noi, carii admirandule si folosindule acumu productele loru spirituali, ne imprumutam cu multiamita indreptarea, orientarea nóstra din splendórea loru.

Din institutele acestui binecuventatu locu au esitu si s'au respanditu mai in tóte regiunile locuite de romani, corifeii literaturii romane, si intrepidii luptatori in tóte cauzele, privitóre la imbunatatirea sortii poporului romanu din Transilvania, prin urmare si la cultivarea acestui poporu.

Unii dintre acei corifei si anteluptatori, ale caroru maretie fapte le cunóscemu parte din istoria, parte din esperientia-ne propria, avendu multi dintre noi placut'a ocaziune, si onórea de a fi fostu martori oculati ai binefacatórei loru activitati, si afla eternulu repausu in sinulu pamentului a acestui locu; ér altii, consoci ai loru adanga inca, — spre mangaierea si nespus'a nóstra bucuria! — la insemnatarea si glorificarea locului acestuia, lucrandu in elu neincetatu si cu totu-deadinsulu spre binele nostru alu tuturoru: la perfectionarea literaturii romane si la cultivarea poporului romanu.

Constatandu deci cu placere si indestulire tóte acestea, se profitamu, domniloru si fratiloru! de ocaziunea adunarei nóstre de aici si mai antaiu: se salutamu locul acesta „palestr'a museloru romane“ cu tóta amórea si stim'a fiiésca si fratiésca; se'lu asecuramu despre respectulu, ce-i vomu pastrá pentru totu-déuna in recunósceres beneficaloru primite in elu si dela elu; dar totu-deodata se luamu si se facemu, cã se ia si cehialalti frati ai nostrii absenti angagementulu, obligamentulu, de a lucrá din tóte poterile, cã se devina cãtu mai curendu si cãtu mai multe comune romane din Transilvania procedute cu institute de educatiune, asia precumu e procedutu Blasiulu, — apoi: se ne aducemu cu pietate aminte, de cei ce intr'atata si-au iubitu némulu, au iubitu poporulu romanu, cãtu nu numai au traitu, dar au si muritu pentru elu, in folosulu lui; carii pana candu erau in viétia lucrau din tóte poterile loru, fara de níci unu pregetu, la omnilateral'a pro-

movare a intereseloru poporului romanu, ér acumu ne stralucescu pentru totu-déuna din mormintele, in cari odihnescu, prin dispositionile si midiulócele, ce ne au lasatu spre asecurarea mentionatei promovari de interese romane si pentru infinitulu venitoriu. Se ne ducemu la mormintele acestoru binefacatori ai nostri, cu preferintia si conformu rogarei mele din anulu trecut, la celu mai próspetu dintre ele, la alu marelui si nemoritoriului arhieru Ales. St. Siulutiu, la alu acelu bunu si adevératu romanu, caruia in ca avemu de a-i multiami in lin'a prima esoperarea si intemeierea acestei salutare institutiuni romane, a asociatiunei transilvane. Se mergemu domniloru si fratiloru! si se constatamu acolo prin fapta, cã deca „*tiene minte*“ romanulu reulu, ce-i s'a facutu, elu dieu nu uita nici binele, ce-i s'a aratatu; se dovedimu prin fapta, cã nu póte fi ingratu romanulu, cã gratitudinea e o sacra proprietate a lui. Se binecuventamu acele mormente si se multiamimu celoru ce odihnescu intr'ensele din adenculu ânimiloru nóstre pentru imensele bunatati, ce ne au aratatu si ne au lasatu. In debilulu semnu de recunosciantia si spre imbarbatarea nóstra si a urmatoriloru nostri la fapte, asemenea celoru implinite prin acei binefacatori, se apromitemu acestora serbatoresce: cã le vomu conserva dulcea memoria pentru totu-déuna, si cã in cãtu numai ne voru iertá poterile, vomu cercá si noi a-i imitá intru tóte, — si in urma: se damu lauda a totu poterinuculu Dumnedieu, cã nu toti anticii nostrii antiluptatori si luciferi ne-au parasitu; ca mai exista aici, in locul acesta, barbati romani absolutu devotati binelui nostru comunu, barbati de aceia, carii n'au incetatu, si — suntu siguru! nu voru incetá nici odata in viétia a respandi mult'a lumina, de carea dispunu, perfectionandu cã pana acumu literatur'a romana si promovandu cultivarea poporului romanu; barbati, cari atãtu in urm'a prestatiuniloru loru de pana acumu, cãtu si prin dispositionile si si midiulócele, ce — ne indreptatescu ânimile loru celea nobile a crede, cã le voru lasá poporului romanescu, voru vietuii in ânim'a si memori'a acestui poporu in eternu. Se salutamu pre acesti barbati romani cu tóta caldur'a fratiésca, se le descoperimu perfect'a reverintia si inalt'a nóstra stima, si se-i asecuramu despre succursulu, ce voimu a le dá intru tóte, cãte se potu cere dela noi.

Dar acumu voiu terminá indata domniloru si fratiloru!

Numai vreo cateva modeste observari amu se mai facu la alu patrulea punctu din programulu siedintiei nóstre a II.

Dupa punctulu citatu avemu se alegemu cu ocaziunea acést'a presiedintii, oficialii si membrii comitetului asociatiunei. Avemu se implinimu unu „actu“ intru adevéru „de mare importantia“ pentru realizarea scopuriloru urmarite de catra asociatiunea nóstra.

'Mi permitu a vorbi de acum puçintelu la

acestu actu chiaru din considerarea marei lui importantie.

Dorescu fórte, cá togma pentru cá-i atatu de importantu actulu acest'a, se ne pregatimu cu totii catu se póte de bine pentru cea mai corespundie-tóre, pentru cea mai salutare implinire a lui.

La realisarea dorintiei acesteia a mele s'ar' contribui — dupa modest'a'mi parere — fórte multu, déca toti acei onorabili membrii ai asociatiunei, carii n'au apucatu a audi séu a ceti, ori au scapatu din memoria cuventulu rostitu asupra unui asemenea actu in adunarea generale dela Dev'a din 10—11 Augustu 1874 de catra prea demnulu ei conducatoriu de atunci, si tiparitu in fói'a asociatiunei Nr. 19 din 1874, si-ar castigá, inainte de a pasi noi la mentionatele alegeri, deplin'a cunoscintia a acelu cuventu si ar' apretiuu rogarea coprinsa intr'ensulu, carea suna asia: „Cu tóta sinceritatea ânimei mele Ve rogu Domniloru! cá inainte de tóte se aveti inaintea ochiloru interesele asociatiunei, si numai dupa aceea se dati intrare la ânim'a Domniloru Vóstre inspiratiuniloru amicali!“

In credintia, ba chiar in convingere, cá se va si face acést'a, salutu pre onorabilii membrii ai asociatiunei, aflati aici, cu celu mai cordialu „bine Ve amu aflatu!“ ér' pre cei ce au alergatu din apropiere si din departare incóce, ii salutu cu celu mai caldurosu „bine ati venitu“ fratiloru! si invitandu pre toti la lucru, deschidu siedinti'a adunarei generale ordinare a XVI.

Romanulu in poesi'a sa poporale.

(Urmare.)

XXV. Peculiaritati sintactice.

Se indegetamu inca óre-câte proprietati sintactice, cu tóte cá din ele anticiparamu dejá mai multe intre insusirile gramaticali.

In câtu pentru substantivu si adjectivu multiamindu-ne cu cele aieptate mai susu, se ne oprimu pucinu la pronume.

Aici vedemu, cá in vechimea limbei nóstre, pronumele personale lungu in pusetiune de obiectu ne-repetindu-se prin celu scurtu (intra in casa totu cantandu, si pre mine intenerindu, P. 17); vedemu pronumele personale sine folositu pentru persón'a intaia si la densulu acatiatu reflexivulu disei persóne (si la sine-mi te-asi luá, P. 18); vedemu pronumele nedeterminatu totu neconcordat in privinti'a casului cu substantivulu seu, dupa cumu ar cere usulu de astadi mai generale alu vorbirei rom. (Frumosica Romancutia, toti veciniloru dragutia, A.); in fine vedemu relativulu care, pusu óresi-cumu in modu absolutu, éra casulu si sensulu lui redatu in un'a si aceeași frase prin pronumele aratatoriu (si se vediu pe mundr'a mea, care m'am iubit cu ea, A./; cá se tacemu de asia numitulu dativa eticu (palosiulu asia

bine mi lu chiteá, cá pre Tom'a mi-lu taiá, A.), fórte desu ocuratoriu in cantecele rom. poporane, preste ale carui urme damu si in scriitorii antici latini, éra mai raru si in gréc'a si german'a.**) Adeveratu, cá aceste, cumu si multe alte peculiaritati sintactice si gramaticali suntu adese ori cerute mare parte si de forti'a si necesitatea metrului poeticu; cu tóte aceste ele, ni se va concede, cá suntu nescari intorsure limbali, ce nu ne vétema audiulu rom. sanetosu, si cá probe de venjos'a limbei, dupa modest'a-ne parere, suntu fórte de pretiuu si pastratu.

Cu respectu la verbu insemnamu numai dóue. Antaiu, cá in frasi optative se folosesce pré frumosu conditionalulu fóra nici una particica optativa (alei Petre, vitédiu mare, nu ti ar fi spre superare! M. b.; nani nani, puiulu meu, fericite-ar Ddiu! A.). A dou'a e folosirea, precumu se scie, de totu dés'a, ba mai generale si de regula, a imperfectului in descrierea epica a evenimentelor, unde altu-cumu in vorbirea nelegata e la locul seu perfectulu istoricu, unu usu acesta unicu in soiulu seu, carele imprumuta baladeloru poporali rom. una elegantia si vivacitate strordinaria; pentru ce? pentru cá imperfectulu cá mai aprópe de presente ne infaciosiédia actiunea in modu mai vioiu, mai palpabile, aducundu-o óresi-cumu in apropiarea nóstra nemediata si facundu-o mai presente fantasiei si intuitiunei lectoriului.

La aceste amu mai poté insirá omiterea copulei verbali (cu ochii de puica alésa, cá ea nime de frumósa, F. I. 128), si pré dés'a repetire a participiului dupa perfectulu compusu cu poipunerea ausiliariului (fostu-a fostu unu craisiuru, tenerelu, mundru fetioru; auditu-am auditu, A.), unu drasticu-midiuloçu retoricu-gramaticale peculiare romanescu acesta, de a a-fermá credibilitatea lucrului, ce vine a se enará, si de a atrage asupra-i atentiunea celui ce-lu lege au asculta. Remarcabile e si libertatea poesiei poporali, cu care dupa verbulu activu in supinu inca totu pune acusativu de obiectu (si in curendu s'a apucatu, campulu netedu de aratu = a ará campulu netedu, A.); éra in locu de ablativulu asia dicundu instrumentale, va se dica in limb'a daco-romana casulu prepusetiunale precesu de prep. cu, pune simplu acusativulu (si la potiri se arata pieptulu golu, faci'a curata, A.), cea ce ne revóca in memoria unu asemenea usu si licentia poetica séu imitare a asia numitului acusativu grecescu la latini.**)

Trecemu preste folosirea unoru verbe cu prepusetiune de acelea, cu de cari in usulu comune alu vorbirei mai cá nu se audu, precumu: case spoite in varu; au urlatu canii pre tine (P. 30, 44). Venimu la topica, carea ne revóca in memoria monu-

*) Quid mihi Celsus agit? (Horat.) *Ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος!* Das war dir eine Geschichte!

**) La Vergil.: saucius pectus; Cressa genus Phloë; si asia la alti: Omnia Mercurio similis, vocemque coloremque etc.

mentele n^ostre limbali cele mai vechie, at^u e dens'a de libera si in poesi'a rom. poporale moderna! Se consideramu numai c^uteva exemple: si de pung'a sa golf = de se va golf (M. b. 5); o suta cincidieci ai mei de voinici c^u nisce lei = o suta cincidieci de voinici (M. b.); dela delu de cas'a n^ostra = la delu dela cas'a n. (F. II. 179); betraniloru ce-su carunti cuventulu se nu le uiti = cuventulu betraniloru (F. II. 189); totu pre unulu de trei ori = pre totu unulu (P. 25); ea in laturi totu se d^a = totu in laturi (A). Cumu vedemu, mai cu s^ema particulele prepusetiunali si conjunctiunali, alesu unisilabice, se arata asia de volubili, in c^utu la cea mai mica necesitate poetica saru f^ora vetemare dintre unu locu intru altulu. Dara apoi de chiaru asia mare libertate se bucura intre-jectiunile; st^e acele din vorbe singurite au din constructiuni intregi, poesi'a poporale le arunca dupa placu acolo, unde cere metrulu si cadenti'a, p. e. de s'a, maica, cufund^a = de se va cufund^a (F. II. 38); fostu-a, cica,*) unu Novacu (A.) scl.

Pe c^uta dulc^etia, svavitate, sucu si putere in t^ote aceste si asemeni intorsure sintactice, pre atata invetiatura totu-odata pentru gramaticii si cultivatorii dulcei, armoniosei si venj^osei limbe romanesci!

XXVI. Caracterisari retorico-poetice; „frundia verde;“ metrulu poemeleru poporali romane.

Se completamu acumu lung'a n^ostra diatriba, aratandu inca c^uteva traseture scurte si din frumusetiele retorico-poetice ale poesiei rom. poporali, cumu si preste totu din caracteristic'a ei peculiaria. Nu ne trece prin minte a vr^e se facemu aici una asemnare formale si din t^ote punctele de vedere intre densa si intre alte poesie poporali straine, spre ce cu ac^esta cale ne lipsesce si tempu si spatiu; totusi una indegitare si alta, fia macaru numai c^utu pe de departe, speramu c^u nu va fi lectoriului neoportuna.

In colectiunile n^ostre de poesie poporali, ce esira pana acumu la lumina, diumetate de nu mai bine, din piesele adunate intr'insele suntu balade si romantie, va se dica poeme epice. Preponderanti'a ac^esta a torentelui epicu la poporulu nostru pe dreptu ne atrage atentiunea, candu vedemu la alte genti conlocuito^rie si invecinate chiaru contrariulu acestei. Se luamu numai p. e. pre gⁱntea magiara, pre cea polona si rusina: nu vei gasi la dinsele mai nici una poema poporale de tien^ore epica,**) ci mai t^ote productele loru poetice poporali suntu lirice. De unde ac^esta diferentia? Unoru li se pare, c^u necultivarea istoriografiei ar fi favorindu nascerea si in-florirea epicej poporali la cutare poporu; inse p. e. cele cincispredece milioⁿe de Rusini, cari nu cultiva-
vara in trecutu si nu pre cultiva nici astadi istori'a,

de ce nu posedu poeme epice poporali?*) Si din contra, de ce posedemu noi romanii, si inca cele mai alese si mai incantato^rie chiaru din acele provincie romane, unde j^a prin seclulu XV—XVII. cronitari zelosi ins^emna faptele de arme, starea politica si sociale, dilele bune si ferici, c^u si cele rele ale natiunei, spre a eredi memori'a loru de invetiu salutaru posteritatiei?

Alta cauza trebue dara se cercamu, cauza mai aduncu diacuto^ria, interna, psihologica. Ac^esta o aflamu cu Talvj**) in acea, c^u in une pop^ora e mai tare si mai superio^re altoru facultati spirituali pasiunea, in altele puterea fantasiei si imaginatiunei, care ultima singura e in stare a cre^a lucruri mai insemnate pre terimulu poesiei, c^u si pe alu tuturoru celoru-lalte arti. Nu c^u d^ora ceresc'a, divin'a sementia a poesiei n'ar fi semenata in mesura mai mica au mai mare, c^u ori care talentu la individii singuriti, in sinulu fia-carui poporu; dara impregiarari, alesu fisico-climatice, impedece de multe ori desvoltarea mai man^osa a acelei sementie.

Romanulu se trage dintr'una patria din cele mai romantice si veni in alta nu mai pucinu romantica. C^utu nutrementu nu dede si da imaginatiunei lui ac^esta cu muntii sei carunti, ale caroru capete batu nuorii, cu umbr^osele sale selbe primordiali, cu valile sale desfatato^rie, presarate cu miie de flori varie si percurse de riuri si fluvii sierpuitori! Care imaginatiune a Romanului f^ora indoiela in decursulu centeloru si mieloru de ani ar fi perdutu nu pucinu din puterea sa, dandu p^ote locu desvoltarei mai insemnate a unei alte facultati a spiritului seu, de cumu-va elu locuia pre nisce desierturi si stepe, buna^ora c^u ale Rusiei mice, unde ochiulu de deman^etia pana ser'a nu vede alta, dec^utu firmamentulu arcuatu preste desiertulu sterpu, monotonu si nemarginitu!

Cu ac^esta nu vomu se dicemu, c^u pieptulu Romanului, pieptu omenescu c^u alu tuturoru omeniloru, nu e agitatu totu-odata si de pasiuni diverse, intre ele de unulu din nesecatii sorginti ai poesiei, de am^ore. Da, noi avem si una suma pre insemnata de hore de bucuria, desfatate, vioitiune, cumu si de doine de jale, intristare, machnire a animei: producte mai scurtutie aceste ale isbucnirii pasiunei infocate momentane, rapede trecuto^rie, precumu imaginatiunea vivace in puterea-i si durat'a-i mai indelunga din una tema simpla cre^edia unu intregu edificiu, adeseori pre sublime, grandiosu si pomposu, numitu balada si epepeia. Nici nu se p^ote astept^a altu modu dela unu poporu, c^u celu rom., alu carui pieptu, c^u unu pendente la imaginatiunea-i pre vivace, e plinu, cumu arataramu mai susu, de cele mai nobili sim-tiamente.

*) Dice-c^u?

**) V. despre magiari Erd^elyi J. Magyar népdalok és mondák, Pest 1847, II. pag. 440.

*) Fr. Miklosich Beiträge zur slav. Volks poesie; Denkschrift der kais. Akademie der Wiss., Wien 1870, t. XIX.

**) Talvj o. c., pag. 109 - 112.

Si câtu de adunce suntu aceste simtiementele! Suntemu aprópe siguri cà nu gresimu, candu afirmamu, cà alesu doinele rom. impreuna cu melodiile loru pe aci n'au parechia, intr'atàtu suntu ele pline de una anumita misteriositate, melancolia si profumdime a simtiemintelorù! Mersulu loru metricu, uniforme si tonicu protrasu arata anumita precugetare melancolica, o aprofundare in cele mai intime misterie ale cutarui lucru, asia-dicùndu una aprofundare si contemplatiune religiósã-morale, filosofica, la ce vedi bine, nu pucinu adause sórtea apesatória din trecutulu poporului rom. Lui e greu la ânima, multimea si marimea simtiementelorù o apésã cu greutate de plumbu, de acea doin'a lui in versu cá si in melodia e unu lungu suspinu din adùnculu sufletului. Dara in natura dupa nuoru vine serinu, si in cup'a amaritiunilorù viétiei indurat'a mana a destinului amesteca pré intieptiesce una dose mai mare au mai mica de dulcétia. Asia si in viétia milenaria a Romanului intre nenumeratele dile rele resarí si câte una mai buna, mai de suferitu, pre care apoi dinsu si-o face si mai de suferitu dandu-se acelei esaltate, ba potere-amu dice stravagante voiosie, ce respira din horele, chiuiturele si alte cantece ale sale de tienórea acésta. Ele, horele si chiuiturele rom., facu unu contrastu frapante doineloru, pré firesce urmatu din aieptat'a profunditate a simtiementelorù si contemplatiunea lui filosofica: in cesteã adeca Romanulu contempla si deplange sórtea sa grea, destinu-si fatale; pre care destinu apoi nepotendu-lu schimbá, óresi-cumu se resémna barbatesce cá unu filosofu, spre a gustá din buciurile si bunatatile viétiei atàta, câtu póte si câtu i s'a datu, nu inse fòra a-si versá veninulu sarcasmului seu asupra acelei nemutabilitati a sórtei neesorabili. De aci caracteristiculu tonu ironicu, ce pre langa aerulu de voiosia resuffa din cele mai multe hore si alesu chiuiture, in cari ultime acelu tonu ironicu nu odata se apropia de marginile tienórei camu lascive a fescenineloru romane antice.

(Va urma.)

Epistole de ale repausatiloru.

(Urmare.)

Frate Baritiu!

Vien'a, 2. Sept. 1849. Scrisórea alaturata, ori inchisa aci zace dela 24. Aug. pe masa, pentru-ca din planulu de a merge Barnutiù si cu ceilalti prin Bucovin'a nu s.a alesu nimicu. Pantazi cu Alesandru Papiù si cu tribunulu Crisianu, au plecatu ieri septemana pe la Agramu. Astadi plecu eu cu Barnutiù si Laurianu tot pe acolo, prin urmare memorialulu prin posta nu ti-lu pociu trimite, fiindu prea mare.

Dela scrisórea alaturata, asculta ce s'a mai intemplat. Vediendu prochiatiunile lui Clam-Gallas numai catra sasi, si denumirea de comissari in Ba-

natu totu din unguri, am mai dusu ieri ministeriului alta harthie, gravamina. Am facutu si in numele deputatiunei o prochiatiune ori adresa catra romanii din comitatele Ungariei, Maramuresiu, Szathmár, Bihar, Aradu, ca se aléga o deputatiune din sinulu loru, se vina la tronù, se depuna omagiulu si se dechiare petitiunea data in numele natiunei, de petitiune si a loru! Popazu remaue aici, numai ca se nu se intrerumpa deputatiunea. Dar te juru pe ce ai mai pretiosu, scólate si vina acasa cu o di mai nainte. Unii trebue se venimu ér la Vien'a; dar mai antaîu se ne consultamu cu totii. Se ne vedemu curendu. A sositu si ministrulu Bruck, pe care ér ilu cunoscu dela Francfortu. Acesta si Schmerling ne sustieuu caus'a mai bine.

Maiorescu.

Frate Baritiu!

Sibiiu, $\frac{6}{18}$ Nov. 1849. Fii bunu si trimite alaturat'a scrisóre catra nevast'a mea. Eu am sositu din munti joi séra in $\frac{3}{15}$ ale c. In munti amu avutu multa bataie de capu, cà-ci romanii facu, dar nu se gandescu ori nu s'au ganditu cà strainilorù pucinu le passa de faptele loru si nu voru ambla dupa ele. Iancu n'a avutu cea mai mica insemnare despre bataliile din munte. I'am facutu raportulu, vreo 22 cóle; acumu se copiaza aici. Eu traducu acumu pe alu lui Balintu. Pe alu lui Axentie ilu voiu lua cu mine la Brasiovu si'lu voiu traduce — ori mai bine face acolo. Dar me grabescu, ca e tempulu de a alerga ér la Vien'a. Laurianu a plecatu ieri cu Barnutiù; acesta inse pentru cautarea deruptei sale sanitati. Respunde'i dn. Hurmuzache, care audiu ca e superatu pe mine, ca mi-a fostu peste putintia a'i implini cerereã, cà-ci n'am statu nici o di fòra lucru; dar indata ce voiu resuffa o pica, ii voiu da materie de se va satura de ea.

Frate! ia vedi de faceti o colecta in Brasiovu, ca se ne potemu rapedi la Vien'a. In munti se face si asteptu numai banii se plecu. Iacobu a disu Suciului, ca póte face in graba; ilu provocu dara se incepa indata. Preparativa se potemu copia in Brasiovu raportele prefectiloru. Sentea e totu inchisa.

Maiorescu.

Numai pentru privat'a ta sciintia si directiune. Din locu siguru, éta intielesulu, ba mai cuventulu instructiunilorù ce au primitu aceia de care se tiene, candu au plecatu din Vien'a la Ardealu.*)

„1. In Folge eines Ministerial-Beschlusses werden alle bisher im Lande gestandenen Comité's oder

*) Adeca generalulu br. Lud. Wohlgenuth cá gubernatoru si Eduardu Bach fratele ministrului, ca comissariu civile ad latus.
Not'a Red.

Ausschüsse aufgehoben. 2. Allgemeine Entwaffnung der Romanen und des romanischen Landsturmes, mit einziger Ausnahme der in den Städten treu gebliebenen sächsischen Bürgerwehr, aber nur in so weit es die militärischen Rücksichten erlauben. 3. Dahin trachten, Siebenbürgen wo möglich auf den Fuss der alt-österreichischen Provinzen zurück zu führen.

Rumega, întielegi!

Georgie Pantazi cãtra Georgie Baritiu in caus'a alegeriloru si a denumirei de episcopu. (Fragmentu*.)

Multu onorate Domnule! Pretiós'a Dtale epistola din $^{20}/_8$ Dec. an. tr. o-amu primitu, din care între altele vediu, cà ai capatatu dela dn. Aronu scirea despre trimiterea de 3 tomuri din Magasinulu pentru Daci'a pe sém'a dlui professoru Ventzel scl. (De aci înainte urmédia despre afaceri private si familiare, dupa care continua asia:)

Am vediutu pretiuite Domnule! din mai susu laudat'a, si greutatea cu care s'au facutu alegerea candidatiloru pentru trépt'a episcopiei, si sunt incredintiati, ca nu mai pucina greutate va fi si in privinti'a denumirei, de óre-ce unii aru voí, cá episcopulu care ni se va da, se fia nascutu ardeleanu; éra altii dicu, ca dn. S—a (Siaguna, Red.) care la coprinderea postului de vicariu au fostu tuturoru candidatiloru preferitu, nu póte fi acuma datu indaraptu, de óre-ce intr'unu tîmpu de 18 luni au administratu episcopí'a spre indestulirea locuriloru celoru mai inalte, si acuma este prin o multime de voturi candidat. Gubernulu inca trimitiendu in dilele acestea candidati'a la Cancellaria, s'au dechiaratu in favorulu dlui Vicariu. Ci de si acestea impregiurari se vedu a face incaperea la episcopia a dlui S—a cam certa, totusi eu o privescu cá fórté problematica, fiindu-ca am întielesu din isvoru siguru, cumu-ca mai multe persóne, care sunt prea aprópe de tronul si au aratatu vointia de a favorisa numai pe fii patriei in caus'a episcopiei nóstre. Am auditu si aceea, ca contele Apor**) cancellariulu ungurescu candu i s'au amanuatu unu memorialu, in care se cere, ca romanii neuniti din Ungari'a se se despartiesca de mitropolitulu serbescu,

*) Georgie Pantazi, fiu alu comerciantului Ioanu Pantazi alias Hogeia din Brasiovu, aflandu-se cá alumnu in seminarulu dela S ta Barbar'a la Vien'a, dupa alegerea intemplantata in sinodulu tienutu la Turd'a, era provocatu de cãtra fruntasii comunitatiloru eclesiastice de aici, cá se fia cu atentiune la stadiile prin care trecea actulu denumirei supreme, éra corespondenti'a o intretienea cu redactorulu de atunci alu Gazetei. Credemu cá acésta epistola va avea óresi-care valóre pentru istori'a Basericeii romanesci gr. res. din Transilvani'a.

Not'a Red.

**) Eróre: Contele Aponyi; cá-ci baronulu (nu conte) Apor era numai consiliariu la cancelari'a transilvana, de altmientrea fórté bine cunoscutu brasioveniloru. Not'a Red.

si se capete dreptu de a'si infintia o hierarchia numai din fii némului romanescu, — in care memoriu se atinge si caus'a episcopiei nóstre, — cãtra exhibitoriulu celu stralucitu alu acelui memorialu s'au dechiaratu, ca va provoca prietinesce pe cancelari'a transilvana, ca se recomande Maiestatiei Sale numai pe unu ardelénu la trépt'a episcopiei. Aceste suntu pucinele daturi, care le-am aflatu despre pusetur'a causei episcopiei nóstre la curte, din care póte omulu vedea, catu de greu este de a predice ceva cu securitate in privinti'a acésta.

Planulu, care dupa cuprinsulu epistolei dtale, se ferbe prin capetele magiariloru in privinti'a mutarii scaunului episcopiei la Turd'a séu la Clusiu, l'am întielesu cu destula mirare si neplacere, de óre-ce nu'mi sunt necunoscute urmarile cele rele, ce ar resulta de aci pentru clerulu nostru. Eu din tóte puterile m'asiu sili a respunde consiliulu celui patrioticu alu dtale, suntu inse incredintiati, ca pasurile mele, nefiindu din vreo parte sprijinite, nu voru poté avea nici unu resultatu doritu, cà ci spre dobandirea acestuia ar fi de lipsa, ca se se dea o instantia incarcatu de subscrieri numeróse, pentru ca se se póta vedea si voi'a poporului. Daca mi s'ar trimité mie o astfelu de instantia, bucurósu o asiu duce, si o asiu aterne la pitiórele tronului.

Instanti'a brasioveniloru din 5. Nov. 1846 n'au provocatu nici o resolutie, dar precumu am întielesu nici n'au potutu provoca, de óre-ce spre acestu scopu ar fi trebuitu se se dea mai antaiu la guberniu, si de acolo se mérga mai departe. Fóra de nici-unu efectu n'au remasu acea rugare, cà ci densei trebue in parte se adscriemu indurat'a rosolutie din Iulie a. tr. in privinti'a alegerei.*) (Aici urmédia 8 linii despre Magasinulu istoricu.)

Alu multu onor. Dtale

plecatu

Vien'a in $^{15}/_3$ Ian. 1848. Georgie Pantazi mp.

*) Acésta se întielege asia, cá dupa câteva luni dela mórtea episcopului Vasilie Moga comerciantii din Brasiovu aflasera prin connexiunile loru despre planulu de a se cassa dreptulu electorale. Deci ei pusera pe redactoru, cá se le compuna unu memorialu si suplica, care dupa-ce fu supusa la revisiune in Sibiu prin doi barbati competenti, se si inaintá la Vien'a. Vediendu cá decisiunea prea inalta se intardia, in Maiu 1847 insarcinara pe acelasi redactoru, cá mergédu la Vien'a, se între mai antaiu in relatiuni confidentiali cu Zenobie Const. Popu, carele era bine vediutu la Curte si confidente alu casei br. Sina. Acelu barbatu inse era de opiniune cu totulu oppusa, si stá mortísiu pentru denumire directa, cu delaturarea chiaru si acelui dreptu electorale fórté restrinsu, care pentru diecese gr. res. transilvana se restabilise abia in a. 1810 dupa diece ani de lupta. In fine totusi brasiovenii si alte comunitati gr. res. reusira a castiga dreptulu electorale pe alte cali si prin alti ómeni, ale caroru nume aru merita se fia cunoscute in semnu de gratitudine; cá-ci in analis'a ultima ómenii se interessá mai multu de acelu dreptu, cá de persón'a ce era se ésa din ternariu cá episcopu.

Not'a Red.

Fragmentu din epistol'a lui Georgie Pantazi cãtra Georgie Baritiu, pre candu acesta se aflã internatu in Campin'a (distr. Prahov'a), si unu post-scriptu alu lui Ioanu Maiorescu pe aceasi.

„Patru sãu pãte si mai multe scrisori ale dtale cãtra dd. R. & P. s'au priimitu, si fãrte cu mare interesu au fostu cetite, mai alesu scirile, din care se vede, cã intr'o parte a Transilvaniei romanii inca totu pãrta resbelu. Cateva extracte din aceste scrisori s'au publicatu si in diurnalele de aci, prin care lucru s'au indreptatu fãrte spre bine parerile despre credinti'a si bravur'a romaniloru, ce le produsese neincetatele clevetiri si defaimari ale vrajmasiloru nostrii. Socotescu cã purtarea romaniloru dupa retragerea ostiriloru imperiale din Transilvani'a va ajuta si inainta fãrte multu caus'a nãstra. Aci se mira fãrte tare germanii, cumu romanii mai sunt in stare de a mai da de lucru magiariloru in Transilvani'a. Din gazetele magiare din Pest'a, care strabatu candu si candu pe aci, inca se vede, cã romanii in Ardealu totu se mai batu. Unu numeru mai prãspetu din Pester Zeitung dice, cã magiarii in Transilvani'a, desi invingatori, totusi din unele parti se retragu, ca se nu se espue prea tare furiei romaniloru. Cumu iti place acãsta? Invingatorii fugu de invinsi, ca se nu se espue furiei acestora. — Tonulu diurnaleloru de aci este favorabilu pentru romani. Baronulu Geringer i s'au incredintiatu administratiunea politica a ocupandei Ungariei.

Pe langa aceste remain

Alu Dtale plecatu
Pantazi.

Vien'a 4. Iunie 1849.

Bolog'a secretariulu episcopulu au pornitu inainte cu vreo 10 zile la Bucuresci.

Frate! Prin Bolog'a ti-amã scrisu cãte ceva, fãra a'ti descoperi ce sperantie potemu avã in viitoriu. Me determinasemu a-ti scrie mai pe largu despre aceste; inse acumu nu pociu. Vedi ca tocmã esiu din baia rece si-mi tremura man'a; nu suntu sanetosu. — Memorialulu de care-ti spusese, l'am facutu mai mare; acumu se gasi cu cale, ca se insire si banatienii ale loru plangeri, ca se le adaugu la locul loru. Cu acãsta s'a camu intardiatu substernerea lui: ca-ci Cermena si Mocioni inca nu sunt gata cu relatiunea respectiva pentru Banatu. Ei au venitu abia de vreo 15 zile.

Iancu, „König der Alpen,“ asia 'lu numescu — se bate tare.

De ai mei nu mai sciu nimicu; nici Vasilie nu sciu ce va fi facutu dela Rusiava. Pe langa ce-mi tremura man'a de frigu, apoi scriu si cu manusile. Salutare la ai tei; ce facu? Dar de famili'a Maghierulu n'ai aflatu ceva? Nu scie omulu unde se mai afla. — Ne trudimu pentru Transilvani'a a miduloci unu comissariu croatu, de vomu potã: ca-ci asia credemu ca mai bine vomu reesi. Despre Barnuti

si Cipariu nici acumu nu scimu dãca le-au datu drumu ciocoi.

I. M.

Multu onorate Domnule!

Din circulariulu domnulu episcopu diecesanu ddto 6. Dec. st. v. vei vedea, cumu Mari'a Sa au demandatu tuturoru protopopiloru si parochiloru Eparchiei sale — a inaltia in dio'a nascerei Domnulu nostru Is. Christosu multiamita cãtra Ddieu pentru biruinti'a, ce au datu augnstulu nostru monarchu preste supusii sei cei rebeli. Mari'a sa spre marirea serbarii acesteia aci in Sibiiu are de gandu a cere dela comand'a militara locala unu despartimentu de soldati, carii in decurgerea solemnitatii bisericesci se dea desiarjuri, a chiema la biserica pe dn. gubernatoriulu, comisariulu civilu si alti amplotiati fruntasi, apoi la amiadi a da o masa. Aceste ti le descoperiu Domniei tale spre acelu sfirsitu, ca, dãca vei afla cu cale, se indemni si pe patriotii nostri dela Brasiovu a face unu ce asemenea, precumu au facutu si altadata.*)

Intr'una zi trimetu si pretiulu prenumeratiei pe o diumatate anu la Gazeta pentru Alexiu Olariu, parochu — per Dobramu — la Gur'a Sadului. Cu care am onãre a remanea alu Dtale plecatu

Sibiiu 10/22 Dec. 1849.

Greg. Pantazi.

Multu onorate Domnule!

Pretini'a Dtale din 14/26 ale c. o amu primitu, si dintr'insa amu intielesu, cumu-ca ai primitu scrisãrea mea din 12/24 Dec., in care ti amu fostu arãtatu intemplantã cea fatala a Iãnculu la Halmagiu, la care acumu atata mai adaugu, cumu-ca de nu era din norocire dn. Nemesiu ginerele prot. Piposiu la Halmagiu ca Bezirkscommissãr, planulu acestu diavolescu de a compromite pe romani inaintea gubernulu prea lesne s'ar fi spartu in capulu romaniloru, dar asia s'au prinsu inimicii in curs'a pusa de ei. Acelu fiu vrednicu alu natiunii romane indata au raportatu acelu evinmentu la Alb'a-Iuli'a in adeverata sa colãre, de unde apoi au venitu insciintiãre incãce, si asia indata s'au trimisu la fati'a loculu comisiune cercetãtoare. Ideã ridicarii unui monumentu bine ar' fi, ca se o publici in Gazeta, cãtu mai ingraba, fara a accepta rezultatulu negociatiei cu gubernatorulu. Chiar si acestu rezultatu atunci numai va potea fi favorabilu, dãca natiunea ideã acãsta si-ar imbratio-sia-o de a sa. Memorialulu inca nu ti'lu potemu trimite, cã-ci mai sunt de lipsa nisce schimbari si adãgeri intr'ensulu, dar cãtu se va incheia, ti se va impartasi si Dtale spre publicare in Gazeta. Alocuti'a

*) S'au facutu si in Brasiovu. Vedi Gazet'a si Fãi'a de atunci. Pantazi incepe a se subscrie Grigorie, cã-ci acumu se calugarise.
Not'a Rad.

episcopului catra poporu o poti publica in tóta a ei intregime. — Dn. episcopu indata ce au capatatu in-sciintiare despre reesirea Gazetei, au provocatu pe protopopii si preotii din eparchi'a sa prin unu circulariu deosebitu, cá se prenumere. Aci 'ti trimetu o prenumeratie la Gazeta pe o diumatate de anu pentru Michailu Maximilianu, protopopu Hatiegului la Hatiegu. Pe langa care remanu alu D-tale

plecatu amicu

Sibiú 15/27 Dec. 1849.

Greg. Pantazi.

NB. Ne iertandu-me tempulu, n'am potutu se'ti respundu la tóte intrebarile, ce-mi faci, ci'ti remainu cu respunsulu datoriu pana la alta poste.

Din scrisórea lui Vas. Maiorescu, frate bunu alu lui Ioanu, se cunósce la ce persecutiune apriga era supusa Gazet'a si F'ó'i'a in Romani'a din partea consulatului rusescu, multu inainte de spargerea nesangerósei revolutiuni romanesci din capitala in 9/21 Iuniu.

Domnule Baritiu!

Intorcèndu-me dela Craiov'a, amu ajunsu in Bucuresci Dumineca dupa prandiu. Nr. alu 29-lea alu Gazetei, pe care trebuia se'lu priimimu inca in Craiov'a, s'a opritu prin censur'a de aici. Vedi Domniata, noi acolo n'amu intielesu nimicu despre adunanti'a Transilvaniloru la Blajiu. Craiovenii voru fi cunoscutu mai tardiu din Nr. 30. Treidieci si unulu = 31 ér s'a opritu.

Voiu acumu se te insciintiesu despre ceea ce amu vorbitu astadi cu dn. censorulu Hill. Dupa ce ilu intrebaiu ce a fostu in numerii opriti, imi respunse: cá aru fi bine se te insciintiamu, cá candu ai de a vorbi despre Rusi'a, ori se scrii intr'unu foiu deosebitu, ori se impli unu numeru de Gazeta numai cu ea, cá oprindu-se acest'a, se nu perdemu si ceea ce ne interesédia mai multu. Rubric'a Rusi'a nu trece la noi nici de cumu!

Mai avému se'ti facu o intrebaciune; daru impregiarile imi schimbara idee'a. Fiti sanetosi si voinicici, nu me uitati intre ale Domneavóstra!

Alu D-tale

amicu sinceru
Vasilie Maiorescu.

(Va urma.)

Cuventare de deschidere

rostita prin directore cu ocasiunea adunarei despartimentului alu XI-lea alu asociat. transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, tienuta in Simleulu-Silvaniei la 2. Iuliu 1877 st. n.

Onorata adunare!

„Dumnediei sunteti voi!“ a d'fsu autorele pré intieptu alu naturei celei spirituale si materiale

catra omu si prin acésta sentintia l'a prochiematu Dumnedieu pre omu de domnulu lumei, de chipulu seu, de locutienetoriulu seu pre acestu pamentu si de eredele seu dincolo de mormentu. Locutienetoriulu trebue se corespunda intentiunei celui ce l'a tramisu. Intentiunea creatorului fa'cia cu genulu omenescu cá chipulu si asemenarea sa, nu póte fi alt'a de catu, cá manecandu omenimea pre calea progresului se'si insusiésca óre-careva gradu din perfectiunile divine si prin acésta se devina demnu omulu de a fi chipulu lui Dumnedieu alu creatorului pré intieptu. Insa progresu catra perfectiunare nu se dá for' de labore si inca labore impreunata cu lupta storcatória de sudori crunte. Déca acestea principii se potu aplecá generalmente la chiemarea intregului genu omenescu, credu cá nimene dintre membrii on. adunari nu va dificultá a se póte aplecá specialmente si la misiunea natiunei romane; pentru-cá vast'a familia a omenimei cuprinde in sinulu seu popóre si natiuni, cari suntu totu atatea ramuri ale arborelui omenimei, ér' scopulu si misiunea partiloru trebue se fia identica cu a intregului. — Progresulu cutarei natiuni catra perfectiune se póte efeptui singuru prin intrebuintiarea donuriloru nepretiuivere, tesaureloru neeshaurivere si poteriloru lucrative ale naturei celei spirituale si materiale — cá totu atatea midiulóce — spre ajungerea scopului finale; pentru-cá autorulu naturei a plasmuitu pre pamentu natur'a cea spirituala si materiala, si intr'aceea — cá intr'unu rasedariu — a semenatu simtiurile si instinctele, facultatile si propensiunile celea nobile ale lumei spirituale si materiale — cá prindiendu acelea radecini in terenulu celu fecundu alu naturei se se transplante din acelu rasedariu, in intregulu terenu alu vietiei omenesci, spre a prinde radecini, a cresce, inflori si aduce fruptele multifarie ale mamei nature corespundiatórie indigintieloru, dureriloru, doririloru si scopului finale alu omenimei. Intr'altele donuri ale naturei — déca ne vomu re'ntórcce la léganulu ei, — aflamu si spiritulu insocirei; in origine nu s'a manifestatu acestu donu alu naturei tocma in form'a maiestatiei omului si misiunei densului sublime corespundiatória; pentru-cá orisonulu vastu alu vietiei omenimei erá intunecatu de negur'a grósa a nesciintiei; ci resarindu sórele celu stralucitoriu alu sciintiei preste universu si rever-sandusi radiele sale celea binefacatórie, nu numai preste intregulu orisonu alu popóraloru, ci patrundiendu si in ánim'a acelor'a, a sternitu in ele simtiulu indigintiei de asociare. — Sciinti'a a convinsu pre omenime: cá pana candu activitatea spiritului omenescu manifestatu prin individi singuratici in modu separatu — pre ori si care terenu alu vietiei omenesci spriginitu singuru prin egoismu — conduce numai la scopuri individuali, pana atunci spiritulu insocirei corespunde scopului finale alu intregiei omenime. — Din acésta convingere purcediendu s'au insocitu filologii, cá se demustre lumei, cá diferinti'a nenumera-teloru limbe se póte reduce la óre cateva radecini,

si prin acest'a au documentatu, cã deosebitele popóre suntu sorori, ér' medularile lorú frati dulci tientitori catra un'a si aceeași meta. S'au insocitu fisicii spre a cautã fenomenele si poterile naturei si pentru de a convinge omenimea: cã natur'a si productele ei nu suntu inimizii omenimei, ci amicii cei mai binefacatori, si prin acést'a au indreptatu conceptele celea false ale omenimei despre poterile si fenomenele naturei. S'au asociatu astronomii pentru de a cunósce constelatiunea regiuniloru inalte si scrutandu cursulu miliardelorú de stele se prognostice influint'a acelorasi asupr'a globulu' pamentescu.

S'au asociatu agricultorii pentru de a aflã chie'i'a, conformu careia trebuie se se cultivedie pamentulu, cã fruptele aceluasi se corespundia pretotindinea si in totu tempulu indigintieloru multifarie a omenimei. S'au asociatu industriasi: cã nobilitandu industri'a se dea una espresiune fidela sciintiei printr'ensa, si pentru de a o infatisiã omenimei, nu cã unu tormentu, ci cã unu sorginte binefacatoriu de venituri. S'au asociatu comerciantii pentru de a convinge omenimea, cã profesiunea comerciantiloru nu-i numai o siarlantania prã cont'a bunastarei ceialalte parti a omenimei; ci e unu terenu de nobila emulatiune pre terenulu activitatiei omenesci spre a radicã bun'a stare materiala, nu numai a singuraticiloru individi séu familii, ci a intregeloru popóra. S'au asociatu marinarii pentru de a petrunde si in regiunile ghietióse ale poliloru nordici, cã bravandu injuriile elementeloru selbatice se comunice si cu fratii lorú de acolo lumin'a civilisatiunei moderne si a sciintiei. S'au asociatu cultorii toturoru ramuriloru sciintieloru, din tóte treptele societatii omenesci spre a demonstrã lumei, cã sciint'i'a nu-i apanagiulu eschisivu a singuraticiloru individi, séu alu classeloru privilegiate, ci e domeniulu comunu alu omenimei, pre care fia-care madulariu alu omenimei e datoriu a'si esará aptivitatea spiritulu séu spre fecundarea si inmultirea frupteloru acelu' domeniu desiervitórie spre indulcirea vietiei familiei celei vaste a omenimei. Spiritulu de insocire produce totu-odata fruptulu celu mai nobilu alu religiunei lui Christu, adeca: virtutea charitatiei; de óre-ce fara de manifestarea charitatiei nu se da asociarea poteriloru spirituali si materiali, pentru-cã virtutea iubirei recipróce e legatura spirituala, carea unesce pepturile celoru ce lupta pentru ajungerea unuia si aceluasiu scopu comune. Prin intrunirea virtutei iubirei cu sciint'i'a se maltia spiritulu de asociare la gradulu sublimu alu misiunei sale; pentru-cã sciint'i'a impreunata cu virtutea charitatiei cã simburile religiunei lui Christosu, suntu cei doui apostoli esmisi de providentia spre regenerarea omenimei si radicarea ei la nivelulu misiunei sale. Spiritulu de asociare e barometrulu gradulu culturale a remnuriloru si natiuniloru; asia cãtu opiniunea publica a seclulu nostru pre acelea remnuri si natiuni le privece asiediate intr'unu gradu mai inaltu alu culturei, care numera mai multe asociatiuni pre tóte terenu-

rile activitatiei omenesci. Asociatiunile suntu semnu invederatu despre viét'i'a unei natiuni; ér' natiunea care cu poderi unite progresédia pre carier'a perfectiunei si a culturei, are viétoriu; pentru-cã poterea vitala ori a careia natiuni i-o imprumuta sciint'i'a si cultur'a asia, cãtu desastrele vietiei potú intunecã cu nuori grei orisonulu natiunei, dar deca arde in sinulu ei lumin'a sciintiei, dupa trecerea furtunei din nou se luminédia orisonulu ei si ea propasiesce pre carier'a inceputa spre croirea unui viétoriu mai ferice. Fiindu patrungi fii cei cordati ai natiunei romane de adeverulu acelei fapte istorice: cã pre mam'a nóstra strabunã, Rom'a antica, intr'altelã sciint'i'a o a radicatu la nimbulu gloriei — a careia radie se reflectédia — de si prin viscótele si furtunele seculare frante si intrerupte — inca si adi asupra stranepotiloru maltratati de sórte — a intemeiatu asociatiunea Transilvaniei pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, si cã acéstã asociatiune se póta produce pre totutindinea — unde resuna limb'a dulce romana — fruptele sale binefacatórie, s'a ramuritu in despartimente, dintre cari alu XI-lea astadi 'si tiene adunarea sa genarala. Dreptu aceea cerundu ajutoriu dela parintele lumineloru preste lucrurile acestei adunari, in numele Tatalui, Fiulu si Spiritulu Santu dechiaru siedint'i'a de deschisa.

Alimpiu Barboloviciu,
vicariu for. episcop. alu Silvaniei
si direct. despart. XI.

Sibiiu 20. Iuliu 1877.

Onorata Redactiune!

In Nr. 14 alu Transilvaniei se affa o nota, pe care, de si in sine nevinovata, totusi n'o pociu trece cu tacerea, si adeca, ca eu asiú fi disu, ca pe Iancu si toti romanii iau cuprinsu o teróre panica fóra a-semenare la faim'a intrariei lui Vasvári intre munti. Nici o litera din tóte aceste. Éta ce amú disu eu: Ianculu ne au descoperitu, ca ungunii au inaintatu din tóte partile intr'unu numeru asia de mare, in cãtu numerulu ostasiloru lorú intrece numerulu locuitoriloru din munti.

Si in adeveru acéstã sciire o luase elu, careia eu atãtu mai tare trebuiau se'i crédia, cã-ci asia a'si fostu, pe cumu se dovedesce din raportulu lui, unde dice: „Precumu am reportatu mai susu, indata dupa luptele cu Hatvani strimtorile muntiloru, pe drumulu dela Clusiu catra Oradea-mare au fostu blocate si atacate in totu decursulu lunei lui Maiu. Totu acéstã procedura s'a observatu si in lun'a lui Iuniu, dar nici candu cu asia mare vehementia cã pe tempulu operatiuniloru lui Kemény. Perseveranti'a si staurintiele locuitoriloru din tienuturile acelorú munti suntu necredibile, dar mai vertosu ale Albaceniloru, Marisianiloru, Iurcutianiloru sel. — Cãtra finea lunei lui Iuniu osteniti de alergaturile ne mai

audite, ei incepura a slabi si a suferi perderi. Inimicului i succese a preface in cenusia — etc.

De altmintrelea eu nu avému lipsa de a dice nici unu cuventu intru sprijinirea asertiunei mele, cà-ci dn. Moldovanu a intarit'o càtu se pôte de bine, candu continuandu a disu: Din scrisorile aflate la Vasvári amu vediutu planulu unguriloru de a ocupa muntii.

Toti comandantii carii era avisati in contra nóstra, avea prescisu si designatu locul, pana unde se inaintédie in fia-care di, si le era aspru interdisu de a inainta mai multu, nici chiaru in casulu de invingere, cá asia propasindu cu totii dupa planu inainte, se totu respinga pe romani càtra centru, pana ce ii voru incungiura pe toti in Abrudu, ori eventualu in Campeni, unde apoi voru potea pune man'a pe toti conducatorii loru. — Planu fórte geniale, déca nu ar fi locuitu in acei munti romani.

Ce resulta din tóte acestea? Resulta, ca muntii apuseni dela inceputulu resbelului, pana in fine, diu'a si nóptea au fostu helinistici, si in lupta perpetua din tóte partile si in mari pericole. — Asia dara nu'i mirare, déca la inaintarea unguriloru totu-déuna s'au alarmatu muntii, ba n'ar fi fostu mirare nici atunci, déca pe locuitori iar fi cuprinsu frica si gróza, sciindu ca tóta tiéra e coprinsa de unguri, si ostirile imperatesci era alungate peste granitia, si singuru muntii apuseni se mai sustienea.

Apoi dn. Moldovanu da o prea mica insemnătate luptei dela „Fontanele.“ Lasu ca Ianculu o numesce in raportulu seu „unulu contra diece,“ si ca acolo au fostu 3000 honvedii. Iancu la primirea faimei nu potea sci, óre suntu 3000, ori 30,000. Apoi déca invingeau atunci ungurii, in úrm'a aceloru 3000 veniau si 30,000, si atunci se potea intempla ceea ce s'a aflatu intre chartiile lui Vasvári, ca inaintandu din tóte partile, pre romani se'i strimtorésca. Deci dara suum cuique. Lupt'a dela Fontanele a fostu una dintre cele mai glorióse fapte de arme ale romaniloru, cu atátu mai tare, cu càtu la acea luptá femeile romane s'au luptatu alaturea cu barbatii, ce inca dovedesce, ca venise tréba, de barbatii nu mai ajungeau pretutindenea. — Éta ce dice Ianculu: Macelulu a fostu infricosiatu. Vasvári cadit'u cu partea cea mai mare a oficeriloru, impreuna cu 850 de honvedii, etc.

In part. a II-a a opului meu voiu vorbi mai pre largu despre acestu obiectu. Apoi acea invingere a fostu unulu din motivele care a induplecatu pe Mai. sa Imperatulu in 1852 se'si schimbe program'a de calatoria, si se tréca peste acei munti. Multu me miru ca descrierea mea, care asupra tuturor cetitoriloru a facutu acea impresiune care eu o intentionasemu, asupra dn. Moldovanu a impresionatu din contra. Nu eu voiu fi acela care vre-odata va dice ceva reu despre acei munti, ai caroru fiu suntu si eu, si de cari pe famili'a mea o léga unu trecutu da mai multi secolii.

Eu amu compusu memoriulu meu privitoriu la faptele dintre anii 1846—1850; aflatu in opulu „O lacrima ferbinte“ in a. 1851, va se dica indata dupa revolutiune, prin urmare pana candu imi era in viua memoria. Apoi eu am descrisu aceea ce am vediutu eu; pentru-ca e fapta constatata, ca la astfelu de ocazioni numai atátu pôte sci ori cine, càtu vede, si de multe ori cele mai interesante detaile remanu necunoscute, ne fiindu cine se le insemné. Am si eu de a face o nota dn. Moldovanu, nu cu scopu de a combate, cà-ci acésta in asemenea materia aru fi o mare gresiéla, ci numai de a indrepta — si a nume ca honvedii in Poduri si Campeni, n'au ajunsu nici odata. Eu care din 10. Maiu 1849 pana la intrarea rusiloru nu m'am miscatu din Campeni, o sci cu siguritate. Acésta va fi o schimbare de nume, ce inse nu detrage scrierii dn. Moldovanu.

I. St. S.

Cestiunea limbei romanesci in diariile din Clusiu et B. Pest'a.

Pe la noi se intempla lucruri, de care nu se prea vedu la alte popóra europene. La acelea numeramu noi si manoper'a diarieloru politice de a tracta cestiuni puru philologice in partea politica a unui diariu. Ce are a face philologi'a cu politic'a? Philologi'a cá sciintia nu se va degrada in veci a porta slepulu politiceii. Departe se fia.

„Didascalii“ esiti din scól'a dela Dobritieniu s'au apucatu in „Kelet“ Nr. 155 et 156 din a. c. se ne dea lectiuni din limb'a romanésca. Ocaziune binevenita le dete la acestea dn. Iac. Negruzzi in „Convorbirile literarie“ dela Iasi prin articlii sei publicati contra „coruptoriloru limbei romanesci.“ Didascalii dela Clusiu traducéndu acelea vaietaturi, le publicara insocite de reflexiuni, a caroru tendentia este invederata: cá se dea probe de saraci'a cea mare a limbei romanesci, de unde apoi se inchiaie, cá acésta limba nu mai merita nici o cultivare, si cá trebne aruncata in camar'a cu vechituri. Dn. Negruzzi cá si dn. Vas. Alesandri, cá si dn. Titu Maiorescu, combate cu amaratiune pe latinisatorii cei pedanti, pe germanisatorii, pe gallomani. Bine facu dumnealoru, au dreptate candu sbiciula pedanteri'a, séu lenea si nesciintia in cestiunea limbei; se insiéla inse, déca mai credu, cá scól'a loru dela Iasi va fi vreodata in stare de a pironi limb'a nóstra si a o tiené pe locu acolo, unde se afla limb'a chronicariloru si a bardiloru din evulu mediu. Ceea ce nu s'a intemplatú de candu lumea cu nici-o limba cultivata, nu se va intempla in veci nici cu a nóstra; éra domniú dela Convorbirile literarie o patira si pana acuma, o voru pati si pe viitoriu cá si aceia, carii se incérca se tiena pe locu unu balonu inflatu prin gazu, cá i inaltia cu sinesi, séu ii trantesce de mórte. Ómenii dela Convorbiri nu voiescu se védia, cá limb'a romanésca se mai afla in fermentatiunea vinului nou

de calitatea cea mai buna, pe care o audi de de-
parte clocotindu si sfâraindu. Candu vreti voi cá se
se astempere acea fermentatiune, in 24 de ore, séu
in 24 de ani? Care limba se va fi astemperatu mai
curendu cá inti'o 100 de ani? Cu ce dreptu pretin-
deti voi progresse din períodele slaviei blastemate
si perfectiune in 30—40 de ani? Ei combatu pedan-
teri'a latinistiloru, éra de pedanteri'a loru slavo-turco-
grecésca, adeca de ceea ce numescu in Munteni'a
Тов Парево, nu voru se audia, nici lips'a totale de
consecentia nu voru se-si o védia in scrierile loru
incarcate de gallicismi, pusi alaturea cu slavismii
si turcismii adunati de prin baltócele suburbiiloru.

Dara dascaliloru dela Dobritienu si Clusiu le
place si mai pucinu, séu adeca nu le place de locu
directiunea ce a luatu limb'a nóstra in desvoltarea
sa. Nu potemu denega la nimeni dreptulu de a se
interessa de limb'a nóstra, mai alesu candu cineva
este si „Logiotatos;“ numai càtu ne vene camu siodu,
candú orbulu de unu ochiu isi bate jocu de celu
ceuru. Dara óre dascalii dela „Kelet“ si tóta cét'a
carturariloru magiari de ce si germanisara limb'a
intru atàta, in càtu astadi ei scriu némtiesce cu vo-
cabule magiare? Critic'a filologica càta se face in
literatur'a magiara, recunósce la tóte ocasiunile, cá
limb'a magiara s'a germanisatu cu totalu.

Limb'a nóstra fusese condamnata de seculi, cá
se suscepá in glossariulu séu multu materialu slavu.
Dascalii magiari, incoragiati astadata si de càtra das-
calii dela Iasi, pretendu cá noi se conservamu toti
barbarismii si se ne falimu cu ei, cá se ne intieléga
si vacarii satesci. Cu acelasu dreptu amu potea pre-
tende si noi dela carturarii magiari, cá se incete a
fauri sute de cuvante noue, pe care poporulu ma-
giaru nu le pricepe si casca gur'a candu le aude, ci
se scria totu cumu au scrisu si vorbitu strabunii
loru, chronicarii, legislatorii, cá poporulu se'i intie-
léga (?). Si fiindu-cà dascalii dela „Kelet“ ne citéza
esemple, dupa cumu se scriá si vorbia limb'a nó-
stra odenióra, si dupa cumu se „corumpe“ ea astadi,
bunii lectori se ne permitta a cita si noi càteva mo-
delle din limb'a magiara a legislatoriloru si chroni-
cariloru magiari de odenióra. De esemplu din car-
tea legiloru:

Ide nem értvén az Oláh, vagy Görögök sectá-
ján lévöket, kik pro tempore szenvedtetnek, us-
que beneplacitum Principium et Regnicola-
rum (Aprob. C. Part. I. tit. I. art. 3).“

Noha az Oláh Natio az Hazában sem a Sta-
tusok közzé nem számláltatott, sem vallások nem
a recepta religiok közzül való, mind az által
propter regni emolumentum, miglen patial-
tatnak, az Oláh egyházi rendek ehez tartásák ma-
gotkat etc. etc. (Part. I. tit. VIII. art. 1).

Az Oláhokrol. Noha az Oláh nemzet prop-
ter bonum publicum admittátatott ez Hazá-
ban, mindazáltal etc. (Apr. C. Part. I. tit. IX. art. 1).
Kalugyerek felől. A mind hogy az Oláh

Nationak vallásais nem a négy recepta Reli-
giok közzül való, ugy az a szerzet, melyben lévök
kalugyereknék neveztetnek, nem acceptáltatott,
sőt inkább megtilalmaztatott etc. (Part. III. tit. VIII.
art. 1).

... az Vladica is olyan dologban elegyiti
magát, mely nem az ő tisztit illeti, ha kit pedig köz-
züllök efféle excessusért in jus akarnának attra-
hálni, residentiáttan lévén, hol legyen com-
petens foruma nem tudjuk. Azért a meg bántott
félnek arbitriumaban legyen, ha Vármegyén a-
karja e keresni, vagy Táblán, az olyan dolgokat
patcOLO Vladicat? a Vármegyéről transmittál-
tassék Táblán, ha a cansának meritumja ugy
kiványa... legyen is miből a triumphans fél-
nek satisfactiot impendálni (Compil. Constit.
Part. I. tit. I. art. 9).

... Concludáltuk azért, hogy az Oláh Vladica
sub amissione honoris et officii az illye-
neknek igazán végére menvén, a hol comperial-
tatni fognak az illyen exorbitaló esperestek és
papok etc. (Comp. C. P. I. t. I. art. 10 de 1665).

Din chronice amu potea cita volume intregi, in
care se affi mii de exemple, precumu: „az elmém-
nek labilis voltáért memorialeban articula-
tim excerpáltam, melyet propter brevita-
tem scripturae im, in specie levelembé inclu-
dálván, felségédnek küldtem, hogy ezeket ilyen
breviter proponáltam volna, hanem igen co-
piose minden circumstantiájával;“ (Agentele
diplomaticu Borsos Péter in a. 1619 in collectiunea
comitelui Em. Miko.)* Dara fia de ajunsu cu atàta.
Scopulu nostru a fostu numai, cá se damu dlui I.
Negruzzi ocasiune de a recomanda si magiariloru
conservarea limbei loru, pe care o vorbia si scriá
carturarii magiari pana pe la a. 1830, ba inca si
dupa aceea, pana ce incepù a o preface a academi'a
loru de scientia si alti literati, publicisti, legislatori
etc., fóra inse cá se o fia potutu asiedia nici pana
in dio'a de astadi pe fundamente cu totulu sigure.

Noi nici-o data nu amu aflatu cu cale a deschide
colónele acestui organu alu asociatiunei transilvane
la certe philologice si cu atàtu mai pucinu la insulte
cá celea din Convorbirile literarie, éra discussiuni
serióse demne de barbati eruditi nu ne venira, din
cause prea bine cunoscute lectoriloru nostrii. Nu cà
dóra ne-amu feritu séu temutu vreodata de ager'a
péna a unei critice medavóse, cà-ci noi amu fostu
aceia, carii o amu cerutu la diverse ocasiuni, de mai
multe ori in viétia; amu vediatu inse, cá starea pre-
caria si aprópe funesta la care ajunseramu de nou,
ne rapí deocandata la cei mai multi placerea de a
ne ocupa cu unu studiu pre càtu de importante pre
atàtu si greu, care cere concentrarea toturoru pote-

*) Cele mai multe chronici unguresci si multime de
acte oficiali unguresci, precumu si corespondentia privata se
scriá pana pe la 1830 in acelu gallimathias de limba.

rilor si nu suferă că acelasiu individu se „aiba a face,” cumu dicu „ómenii trebiloru,” astadi cu philologi'a, mane se compuna poesii, poimane se „faca” pe avocatulu cu §§-ii in degete, dincolo se fia deputatu ori senatoru, mai apoi ministru, diplomatu, cavaleru si curtesanu consummatu si pe langa tóte acestea se mai petróca ani intregi in caletorii de placere. Destinulu celu tristu alu nostru este cu totulu altulu. Acést'a fusese caus'a, că in a. 1868 pre candu dn. Titu Maiorescu se incaierase mai antaiu de „ardeleni” dupa brusc'a sa esire din societatea academica, ilu rogaseramu se ia bine aminte, ca noi nu avem nici timpu nici placere de a scrie dupa logic'a dsale, de altumentrea combatuta de catra mai multi barbati seriosi, ca-ci grij'a nóstra actuale este, că se nu ne vedemu inmormentati sub ruinele casei nóstre, candu apoi nici dlui nici tóta scól'a din Iasi nu aru mai avea cui se dea lectiuni din limb'a romanésca dincóce de Carpati. Dara in fine domniloru dela Iasi le casionà se ne dascalésca pre noi mai multa si decàtu pe Logiotatii loru, si decàtu pe Sarsaila alu lui Eliadu, si decàtu pre toti copistii de prin cancelariile Romaniei, éra astadi dascalii dela Dobritjenu cu evreulu Békéfi, cu arménulu Pap Miklos, cu Koos Ferencz, Réthy Lajos, Szeremley, Otto Hermann, Gergely Moldován et tutti quanti le intindu man'a fratiésca si le offeru vigorosulu ajutoriu intru combaterea „pedantiloru” ardeleni, carii in ochii loru nu sunt romani, ci magiari romaniti.

Nici-o dorere nu póte fi mai amara, nici chiaru cea memorata de Dante, decàtu a fi insultatu sclavulu in starea sa de sclavia. Scól'a cea noua din Iasi are placerea de a insulta pe romanii ardeleni si a face că se fimu insultati pentru limb'a nóstra materna si de càtra compatriotii nostrii magiari intr'o epoca, candu ea se afla in pericolulu invederatu de a fi exterminata nu numai din scóle, ci si dela altariu si din sanctuariulu familiei.

„Voi sclaviloru, invetiati si ve scrieti limb'a mai elegantu, uite asia, precumu o scriemu noi in libertatea nóstra netiermurita.”

Ave Caesar, morituri le salutant. Acestu respunsu ilu astepta inganfatii dascalii dela Convorbiri? Nu'lu voru avea dela ardeleni in veci.

Ad Nr. 217—1877.

Publicarea tacselorului anualii incurse

la fondulu asociatiunei trans. pre tempulu dela 17 Iuliu a. c. pana la 2 Augustu a. c.

I. Prin dn. profesora si colectoru dr. Ioane Ratiu in Blasiu s'au tramisu că tacse de membrii ordinari si anume: 1) dela dn. dr. Ioane Ratiu prof. de teologia pro 187⁶/₇ 5 fl. 2) dn. Silvestru Nestoru prof. gimn. (membru nou) pro 187⁶/₇ 5 fl. 3) dn. Ioanu Chirila canonicu pro 187⁶/₇ 5 fl. 4) dn. Ioane Antonelli canonicu pro 187⁶/₇ 5 fl. 5) dn. Stefanu Manfi canonicu pro

187⁵/₆ 5 fl. 6) dn. Leontinu Leonteanu can. pro 187⁶/₇ 5 fl. 7) dn. Ioanu Fekete can. pro 187⁶/₇ 5 fl. 8) dn. Elia Vlassa can. pro 187⁶/₇ 5 fl. 9) dn. Gedeonu Blasianu prof. de teolog. pro 187⁶/₇ 5 fl. 10) dn. Antonu Vestemianu can. pro 187⁶/₇ 5 fl. 11) dn. Nicolau Popescu prof. gimnas. pro 187⁶/₇ 5 fl. 12) dn. Basiliu Ratiu prof. de teolog. pro 187⁴/₅ si 187⁵/₆ 10 fl. 13) dn. Ioanu Germanu prof. gimn. pro 187⁵/₆ 5 fl. 14) dn. Ioanu Moldovanu prof. gimn. pro 187⁵/₆ 5 fl. 15) dn. Damianu Domsia vice-not. cons. pro 187⁶/₇ 5 fl. 16) dn. Simeonu Micu prof. de teol. pro 187⁶/₇ 5 fl. 17) dn. Simeonu P. Mateiu not. cons. pro 187⁶/₇ 5 fl. 18) dn. Georgiu Ratiu prof. la scólele norm. pro 187⁵/₆ 5 fl. 19) dn. Toma Ieronimu Albani super. monast. pro 187²/₃ 5 fl. Sum'a 100 fl. v. a.

II. Dela dn. protopópu in Rosi'a-de-Munte, Sim. Balintu tacs'a de membru ord. pro 187⁶/₇ 5 fl.

III. Dela dn. avocatulu in Sibiiu, Basiliu Popu de Harsianu in un'a actiune a bancei gen. „Transilvani'a” Nr. 1597 cu cuponii dela 1. Augustu 1877 100 fl.

IV. Au incursu deadreptulu la cass'a asociatiunei, si anume: a) dela dn. avocatulu in Sibiiu, dr. Ioane Borcea tacs'a de m. ord. pro 187⁶/₇ 5 fl. b) dn. protop. in Hatiegu, Ioane Ratiu tacs'a de m. ord. pro 187⁴/₅ si 187⁵/₆ 10 fl. c) dn. asesoru consist. Zach. Boiu tacs'a de m. ord. pro 187⁶/₇ 5 fl. d) dn. parochu in Sibiiu, Dem. Cuntianu tacs'a de m. ord. pro 187⁶/₇ 5 fl. e) dn. jude reg. in Sibiiu Petru Rosc'a tacs'a de m. ord. pro 187⁶/₇ 5 fl.

V. Dela dn. subpretore Ioane Cretiu tacs'a de memb. ord. pro 187⁶/₇ 5 fl.

VI. Dela dn. protop. in Turd'a, Iacobu Lugosianu tacs'a de m. ord. pro 187⁴/₅ si 187⁵/₆ 10 fl.

Sibiiu la 2 Augustu 1877.

Dela secret. asoc. trans.

BIBLIOGRAFIA.

Vocabulariu completu, pentru opurile lui Caiu Iuliu Cesare si ale continuatoriloru lui. Prelucratu dupa vocabulariulu lui G. Chr. Crusius si inavutitu de dr. Vas. Glodariu, professoru de limb'a elina si germana la gimnasiulu plenariu romanescu din Brasiovu. 1871. Römer & Kamner, tipografii, editori si provedietori. 8° mare, litere garmondu, circa 23 1/2 cóle, cu una prefatiune de 29 pagine, despre care nu ne induoimu că va trage de aprópe luarea-mente a filologiloru nostrii, pentru-cà in partea cea mai mare a sa se ocupa de cestiuni filologice. Vocabulariulu in sinesi va fi de mare folosu tenerimei ce are de lucru cu respectivii auctori latinesci.

Pretiuulu unui esemplariu 1 fl. 80 cr. v. a. séu in let noi 4 si 20 bani. Se póte trage dela editorii Römer & Kamner.

Dictionariulu ungurescu-romanescu, compusu de Georgiu Baritiu. Brasiovu 1869, form. 8° mare, 41 cóle, se afla depusu spre vendiare la librariile din Brasiovu, Sibiiu, Clusiu, Lugosiu, Temisiór'a, Aradu, M. Sigetu, cu pretiuulu originale ficsu 3 fl. 70 cr. leg. tiépenu cu piele, si 3 fl. 20 cr. v. a. leg. usioru.